

eter en rørlig Formue, har Millioner andetsteds end i Godser, ikke skulde opføre sig lige saa godt som en Godseier. Det er det Færlige ved den store Eiendom, at Spøren til Virksomhed mangler; det er Iver for Almeenvellet, der ofte træder istedet, Noget, der træder mest frem i en fri Stat. Jeg seer i Virkeligheden ikke, hvorfor den Mand, der har rørlige Eiendomme ikke skulde elske sit Fæderland ligesaa meget og være en ligesaa god Patriot og ligesaafuldt anvende sine Kræfter til det Offentliges Vel, som den Mand, der har dette velsignede Hartorn; i mine Dine er der idetmindste ingen Forskjel; jeg troer, at der i det Væsentlige ikke er nogen Forskjel paa, hvad Form Eiendommen i det Hele taget har. Det ærede Medlem tog sig ogsaa med stor Iver af Fæsterne; han reducerede selv sine vidtløftige Slutninger paa forskjellig Maade og kom til Syvende og Sidst til det Resultat, at hvad der var det Characteristiske ved Fideicommissgodserne var i det Væsentlige det, at Fæsterne ganske vist vare undergivne en særegen Beskyttelse, og han ulebede deraf, at naar man kunde paavise, at der folgtes meget Mindre af disse Godser, saa var det, fordi Fæsterne selv ikke vilde købe, saa godt havde de det paa disse Godser. Han føiede rigtig nok selv til, at ganske den samme retlige Stilling — og Andet kunne vi ikke her sørge for — som Fæsterne nu have paa Fideicommissgodserne, vil vort Lovforslag give dem, selv om disse Godser gaae over til fri Eiendom; altsaa, den retlige Stilling ville de ikke miste. Der er imidlertid en anden Grund til, at der forholdsviis saa sjelden skeer Afhændelse af Fæsteiendomme paa Fideicommissgodserne, idet det nemlig er en almindelig anerkjendt Sag, at der er store Godseiere, som vægre sig ved at sælge, fordi de sætte Ppris paa at holde disse store Eiendomme sammen for Eiendommens Skyld, og det gjælder netop om Besidderne af disse Eiendomme. Det ærede Medlem vil maaskee ikke respectere mig, naar jeg meddeler de Indtryk, jeg saaledes har faaet, og han vil maaskee heller ikke respectere andre ærede Medlemmer, der dele den samme Anskuelse, thi vi kunne kun henvise til, hvad vi vide af Erfaringen rundt omkring i Landet, men hvis jeg ikke

tager meget feil, saa var det netop den høitærede Indenrigsminister, som forleden, da vi talte om Fæstegodsens Salg, aabent sagde, udtrykkelig fremhævede, at det jo ganske vist var Tilfældet, at der var endeel Godseiere, som ikke vilde sælge, og det var Lehn- og Stamhuusbesidderne. Jeg haaber, at det ærede Medlem, efter den Maade, hvorpaa han idag er optraadt, vil være mere tilbøielig til at anerkjende, hvad der kommer fra den høitærede Indenrigsminister. I denne Henseende troer jeg, at vort Forslag virkelig vil tjene til at befordre Overgangen til fri Eiendom, naar man tager den Hindring med i Betragtning, at de, der ikke ville sælge, fremfor Alt ere Lehnbesidderne. Der blev sagt af det ærede Medlem her foran (Casse), at Fæsterne, naar Afløsning stete — saaledes forstod jeg ham — vilde være mindre heldigt stillede, fordi Capitalerne vilde blive trukne ud, og det ikke vilde være let for dem at faae Laan (Casse: Det har jeg ikke sagt). Maaskee jeg tager feil, men jeg har idetmindste før hørt den samme Paastand af et æret Medlem for Sorø Amt og Andre. Man vil imidlertid see — det er netop det svage Punkt ved vort Forslag, det, at det ikke gaaer vidt nok; det var ønskeligt, om det gik videre; men som det er, holder det netop Fideicommisscapitalerne samlede, bidrager snarere, om jeg saa maa sige, til at skabe en dobbelt Capital — ved at befrie Godserne bringe de disse til at give en større Indtægt — og samtidig bevare de Pengecapitaler, der ganske vist ere af stor Betydning for Landets Creditforhold. Det ærede Medlem her foran spurgte, hvorledes man vilde kontrollere Overholdelsen af de til Fordeel for Fæsteren givne Bestemmelser; men er der ikke allerede nu en Control tilstede, og vil der være stor Forskjel paa denne og den, der efter vort Forslag skal føres? Er ikke i begge Tilfælde en Control nødvendig? Den er vel i begge Tilfælde vanskelig, men den er mulig. Endelig er der en Omstændighed, som jeg ikke kan undlade atter taar at henlede det høje Things Opmærksomhed paa, skjøndt sikkert Mange allerede ville have lagt Mærke dertil. Der er jo paa en ganske anden Maade en stærk Opfordring til at sælge netop for dem, der ønske at be-